

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ పంచనవతితమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ పంచనవతితమః సర్గః ॥

స్వామాత్యానాహూయ రావణేన స్వశత్రువధవిషయకోత్సాహస్య
ప్రకటనం సర్వైః సహ రణభూమిమాగత్య పరాక్రమస్య ప్రదర్శనం చ

ఆర్తానాం రాక్షసీనాం తు లంకాయాం వై కులే కులే |
రావణః కరుణం శబ్దం శుశ్రావ పరిదేవితం || 6.95.1 ||

స తు దీర్ఘం వినిఃశ్వస్య ముహూర్తం ధ్యానమాస్థితః |
బభూవ పరమక్రుద్ధో రావణో భీమదర్శనః || 6.95.2 ||

సందశ్య దశనైరోష్ఠం క్రోధసంరక్తలోచనః |
రాక్షసైరపి దుర్దర్శః కాలాగ్నిరివ మూర్తిమాన్ || 6.95.3 ||

ఉవాచ చ సమీపస్థాన్ రాక్షసాన్ రాక్షసేశ్వరః |
క్రోధావ్యక్తకథస్తత్ర నిర్దహన్నివ చక్షుషా || 6.95.4 ||

మహోదరం మహాపార్శ్వం విరూపాక్షం చ రాక్షసం |
శీఘ్రం వదత సైన్యాని నిర్యాతేతి మమాజ్ఞయా || 6.95.5 ||

తస్య తద్ వచనం శ్రుత్వా రాక్షసాస్తే భయార్దితాః |
చోదయామాసురవ్యగ్రాన్ రాక్షసాన్తాన్ నృపాజ్ఞయా || 6.95.6 ||

తే తు సర్వే తథేతుక్త్వా రాక్షసా భీమదర్శనాః |
కృతస్వస్త్వయనాః సర్వే తే రణాభిముఖా యయుః || 6.95.7 ||

ప్రతిపూజ్య యథాన్యాయం రావణం తే మహారథాః |
తస్థుః ప్రాంజలయః సర్వే భర్తుర్విజయకాంక్షిణః || 6.95.8 ||

తతోవాచ ప్రహస్యితాన్ రావణః క్రోధమూర్చ్ఛితః |
మహోదరమహాపార్శ్వో విరూపాక్షం చ రాక్షసం || 6.95.9 ||

అద్య బాణైర్ధనుర్ముక్తైర్ద్యుగాంతాదిత్యసన్నిభైః |
రాఘవం లక్ష్మణం చైవ నేష్యామి యమసాదనం || 6.95.10 ||

ఖరస్య కుంభకర్ణస్య ప్రహస్తేంద్రజితోస్తథా |
కరిష్యామి ప్రతీకారమద్య శత్రువధాదహం || 6.95.11 ||

నైవాంతరిక్షం న దిశో న చ ద్యౌర్నాపి సాగరాః |
ప్రకాశత్వం గమిష్యంతి మద్బాణజలదావృతాః || 6.95.12 ||

అద్య వానరముఖ్యానాం తాని యూథాని భాగశః |
ధనుషా శరజాలేన వధిష్యామి పతత్రిణా || 6.95.13 ||

అద్య వానరసైన్యాని రథేన పవనౌజసా |
ధనుఃసముద్రాదుద్భూతైర్మథిష్యామి శరోర్మిభిః || 6.95.14 ||

వ్యాకోశపద్మవక్త్రాణి పద్మకేసరవర్చసాం |
అద్య యూథతటాకాని గజవత్ ప్రమథామ్యహం || 6.95.15 ||

సశరైరద్య వదనైః సంఖ్యే వానరయూథపాః |
మండయిష్యంతి వసుధాం సనాలైరివ పంకజైః || 6.95.16 ||

అద్య యూథప్రచండానాం హరీణాం ద్రుమయోధినాం |
ముక్తేనైకేషుణా యుద్ధే భేత్స్యామి చ శతం శతం || 6.95.17 ||

హతో భ్రాతా చ యేషాం వై యేషాం చ తనయో హతః |
వధేనాద్య రిపోస్తేషాం కరోమ్యశ్రుప్రమార్జనం || 6.95.18 ||

అద్య మద్భాణనిర్భినైః ప్రస్తీరైర్గతచేతనైః |

కరోమి వానరైయద్ధే యత్నావేక్ష్యతలాం మహీం || 6.95.19 ||

అద్య కాకాశ్చ గృధ్రాశ్చ యే చ మాంసాశినోఽపరే |

సర్వాంస్తాంస్తర్పయిష్యామి శత్రుమాంసైః శరాహతైః || 6.95.20 ||

కల్పతాం మే రథః శీఘ్రం క్షిప్రమానీయతాం ధనుః |

అనుప్రయాంతు మాం యుద్ధే యేఽత్ర శిష్టా నిశాచరాః || 6.95.21 ||

తస్య తద్ వచనం శ్రుత్వా మహాపార్శ్వోఽబ్రవీద్ వచః |

బలాధ్యక్షాన్ స్థితాంస్తత్ర బలం సంత్యర్యతామితి || 6.95.22 ||

బలాధ్యక్షాస్తు సంయుక్తా రాక్షసాంస్తాన్ గృహే గృహే |

చోదయంతః పరియయుర్లంకాం లఘుపరాక్రమాః || 6.95.23 ||

తతో ముహూర్తాన్నిష్ఠేతూ రాక్షసా భీమదర్శనాః |

నదంతో భీమవదనా నానాప్రహరణైర్భుజైః || 6.95.24 ||

అసిభిః పట్టిశైః శూలైర్గదాభిర్ముసలైర్వైః |

శక్తిభిస్తీక్షణధారాభిర్మహద్భిః కూటముదగ్రైః || 6.95.25 ||

యష్టిభిర్వివిధైశ్చక్రైర్నిశితైశ్చ పరశ్వధైః |

భిందిపాలైః శతఘ్నీభిరన్యైశ్చాపి వరాయుధైః || 6.95.26 ||

అథానయన్ బలాధ్యక్షాశ్చత్వారో రావణాజ్ఞయా |

రథానాం నియుతం సాగ్రం నాగానాం నియుతత్రయం || 6.95.27 ||

అశ్వానాం షష్టికోట్యస్తు ఖరోష్ట్రాణాం తథైవ చ |

పదాతయస్త్యసంఖ్యాతా జగ్ముస్తే రాజశాసనాత్ || 6.95.28 ||

బలాధ్యక్షాశ్చ సంస్థాప్య రాజ్ఞః సేనాం పురఃస్థితాం |

ఏతస్మిన్నంతరే సూతః స్థాపయామాస తం రథం || 6.95.29 ||

దివ్యాస్త్రవరసంపన్నం నానాలంకారభూషితం |
నానాయుధసమాకీర్ణం కింకిణీజాలసంయుతం || 6.95.30 ||

నానారత్నపరిక్షిప్తం రత్నస్తంభైర్విరాజితం |
జాంబూనదమయైశ్చైవ సహస్రకలశైర్వృతం || 6.95.31 ||

తం దృష్ట్వా రాక్షసాః సర్వే విస్మయం పరమం గతాః |
తం దృష్ట్వా సహసోత్థాయ రావణో రాక్షసేశ్వరః || 6.95.32 ||

కోటిసూర్యప్రతీకాశం జ్వలంతమివ పావకం |
ద్రుతం సూతసమాయుక్తం యుక్తాష్టతురగం రథం |
ఆరురోహ తదా భీమం దీప్యమానం స్వతేజసా || 6.95.33 ||

తతః ప్రయాతః సహసా రాక్షసైర్బహుభిర్వృతః |
రావణః సత్త్వగాంభీర్యాద్ దారయన్నివ మేదినీం || 6.95.34 ||

తతశ్చాసీన్మహానాదస్తూర్యాణాం చ తతస్తతః |
మృదంగైః పటహైః శంఖైః కలహైః సహ రక్షసాం || 6.95.35 ||

ఆగతో రక్షసాం రాజా ఛత్రచామరసంయుతః |
సీతాపహారీ దుర్వృత్తో బ్రహ్మఘ్నో దేవకంటకః |
యోద్ధుం రఘువరేణేతి శుశ్రువే కలహధ్వనిః || 6.95.36 ||

తేన నాదేన మహతా పృథివీ సమకంపత |
తం శబ్దం సహసా శ్రుత్వా వానరా దుద్రువుర్భయాత్ || 6.95.37 ||

రావణస్తు మహాబాహుః సచివైః పరివారితః |
ఆజగామ మహాతేజా జయాయ విజయం ప్రతి || 6.95.38 ||

రావణేనాభ్యనుజ్ఞాతౌ మహాపార్శ్వమహోదరౌ |
విరూపాక్షశ్చ దుర్ధర్షౌ రథానారురుహుస్తదా || 6.95.39 ||

తే తు హృష్టాభినర్దంతో భిందంత ఇవ మేదినీం |
నాదం ఘోరం విముంచంతో నిర్యయుర్జయకాంక్షిణః || 6.95.40 ||

తతో యుద్ధాయ తేజస్వీ రక్షోగణబలైర్వృతః |
నిర్యయావుద్యతధనుః కాలాంతకయమోపమః || 6.95.41 ||

తతః ప్రజవితాశ్వేన రథేన స మహారథః |
ద్వారేణ నిర్యయౌ తేన యత్ర తౌ రామలక్ష్మణౌ || 6.95.42 ||

తతో నష్టప్రభః సూర్యో దిశశ్చ తిమిరావృతాః |
ద్విజాశ్చ నేదుర్హోరాశ్చ సంచచాల చ మేదినీ || 6.95.43 ||

వవర్ష రుధిరం దేవశ్శస్థుశ్చ తురంగమాః |
ధ్వజాగ్రే న్యపతద్ గృథ్రో వినేదుశ్చాశివం శివాః || 6.95.44 ||

నయనం చాస్పరద్ వామం వామో బాహురకంపత |
వివర్ణవదనశ్చాసీత్ కించిదభ్రశ్యత స్వనః || 6.95.45 ||

తతో నిష్పతతో యుద్ధే దశగ్రీవస్య రక్షసః |
రణే నిధనశంసీని రూపాణ్యేతాని జజ్ఞిరే || 6.95.46 ||

అంతరిక్షాత్ పపాతోల్కా నిర్ఘాతసమనిఃస్వనా |
వినేదురశివా గృథ్రా వాయసైరభిమిశ్రితాః || 6.95.47 ||

ఏతానచింతయన్ ఘోరానుత్పాతాన్ సమవస్థితాన్ |
నిర్యయౌ రావణో మోహాద్ వధార్థం కాలచోదితః || 6.95.48 ||

తేషాం తు రథఘోషేణ రాక్షసానాం మహాత్మనాం |
వానరాణామపి చమూర్యుద్ధాయైవాభ్యవర్తత || 6.95.49 ||

తేషాం తు తుములం యుద్ధం బభూవ కపిరక్షసాం |
అన్యోన్యమాహ్వానానాం క్రుద్ధానాం జయమిచ్ఛతాం || 6.95.50 ||

తతః క్రుద్ధో దశగ్రీవః శరైః కాంచనభూషణైః |
వానరాణామనీకేషు చకార కదనం మహత్ || 6.95.51 ||

నికృత్తశిరసః కేచిద్ రావణేన వలీముఖాః |
కేచిద్ విచ్ఛిన్నహృదయాః కేచిచ్ఛ్రోత్రవివర్జితాః || 6.95.52 ||

నిరుచ్ఛ్వాసా హతాః కేచిత్ కేచిత్ పార్శ్వేషు దారితాః |
కేచిద్ విభిన్నశిరసః కేచిచ్ఛక్తుర్విनाకృతాః || 6.95.53 ||

దశాననః క్రోధవివృత్తనేత్రో
యతో యతోఽభ్యేతి రథేన సంఖ్యే |
తతస్తతస్తస్య శరప్రవేగం
సోఢుం న శేకుర్హరియూథపాస్తే || 6.95.54 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే పంచనవతితమః సర్గః ||